

ÁSVÁNYI ILONA

EGY ÖKUMENIKUS SZELLEMISSÉGŰ SZAKMAI SZERVEZET: AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSE

*In necessariis unitas,
in dubiis libertas,
in omnibus autem charitas.
Augustinus¹*

Bár az 1989-es rendszerváltozás lassan-lassan nekünk, szemtanúknak is történelem vagy szinte „természetes” társadalmi-gazdasági-politikai jelenség, és ha olykor fel-fellángol is a vita, hogy váltás vagy változás volt-e, kétségtelen, hogy az egyház és az egyházi intézmények, így az egyházi gyűjtemények, könyvtárak számára is fontos „mérőföldkő” volt.²

Az egyházi könyvtárak sorsa a 20. század második felében. Az egyházi könyvtárak – 1945, a második világháború, 1948, a „fordulat éve” és az iskolák államosítása, 1950, az állam és az egyház között megkötött „kényszer-paktum” és a szerzetesrendek feloszlatása – után megsemmisültek, bezárkóztak, raktár-sorba süllyedtek, múzeumként működtek és csak néhány könyvtár működött könyvtárra emlékeztető módon: kutatókat fogadott – már ha volt olyan „bátor” vállalkozó, aki vallásos-teológiai témát választott disszertációja-dolgozata témájául.

A környező szocialista utóállamokkal ellentétben Magyarországon az egyházi könyvtárakat – kettő kivételével – a ciszterciek zirci és a ferencesek gyöngyösi könyvtára – nem államosították, hanem egyházi fenntartó kezében maradt. Mivel azonban az egyházak-felekezetek, mint fenntartók is illegalitásba kényszerültek, ellehetetlenültek vagy a templomok falai közé szorultak vissza - és elsődleges feladatuk amúgy is az evangelizáció-pasztoráció, aztán a szociális munka, karitásztevékenység, és csak utána jön a kultúra, azon belül először az oktatás, majd a sajtó és média, és csak utána az egyéb területek, pl. a gyűjtemények ügyei-gondjai - , az

---

¹ A szükséges dolgokban legyen egység, a kétesekben szabadság, mindenben pedig szeretet. (Szent Ágoston)

² Ismertető az egyesületről: I. ÁSVÁNYI Ilona: Tízéves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, 1. in: Könyvtári Levelező/lap 1. (15) 2004./7. p. 5-11. 2. (15) 2004./8. - p. 3-11 3. (15) 2004./9 p. 3-7. II. ÁSVÁNYI Ilona: Beszámoló az Egyházi Könyvtárak Egyesülése tevékenységéről 2004 és 2007 között 1, in: Könyvtári Levelező/Lap (18) 2007/8. p. 17- 23. III. ÁSVÁNYI Ilona: Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének 15 éve különös tekintettel a 2004 és 2009 közötti időszakra. 15 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése. Pannonhalma: Egyházi Könyvtárak Egyesülése, 2009. - 54 p. (EKE - füzetek, 1.) IV. ÁSVÁNYI Ilona: „... arra rendelvelek titeket, hogy munkáttal maradandó gyümölcsöt hozzatok” (Jn 15,16). 20 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, in: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros (23). 2014. 9. sz. p. 3-11. ÁSVÁNYI Ilona: 20 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, in: Könyvtári Levelezőlap (25) 2014. 9. sz. p. 3-9.

egyházi könyvtárak a perifériára szorultak, kikerültek, kihullottak az egyházi-felekezeti fenntartó látószögéből.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének megalakulása. A gazdasági-politikai-társadalmi rendszer megváltozása³ után már az 1990-es évek elején felmerült egy szakmai közösség létrehozásának gondolata. Először úgy, hogy az Magyar Könyvtárosok Egyesületén (MKE)⁴ belül hozzanak létre egy egyházi szekciót, később inkább – Szelestei Nagy László, az OSZK egyházi könyvtárakért felelős munkatársa javaslatára –, hogy egy önálló munkaközösség alakuljon. Összefogva a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár akkori igazgatójával, Bánhegyi Miksával, 1994. március elején több mint 20 egyházi könyvtár vezetője-képviselője találkozott Kalocsán, hogy megalakítson egy minden más szakmai szervezettől és felekezeti hovatartozástól független, ökumenikus szellemiségű munkaközösséget, melynek minden magyarországi történelmi! egyházi és felekezeti könyvtár a tagja lehetne. Az együttműködés célját a következőkben határozták meg: az egyházi könyvtárosok folyamatos kapcsolattartásának biztosítása, információcsere, évenkénti egy-két napos találkozások, szakmai konferenciák megszervezése.

Az alakuló ülés 1994. november elején volt, Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtárban, mely más könyvtáros szakmai szervezeteknek MKE,⁵ IKSZ⁶ is (szék)helyet adott. Ekkor történt meg a szervezeti keretek kialakítása: az egyesület névválasztása, az első alapszabály megszövegezése, tisztségviselők megválasztása - és a tevékenységi formák meghatározása.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének intézmények és nem személyek lettek a tagjai. Az alapítók a történelmi egyházak és felekezetek gyűjteményei voltak, később csatlakoztak a református, muzeális anyaggal is bíró középiskolai könyvtárak és az 1950 után bezárkózott szemináriumi, ill. a rendszerváltás után újonnan létrejött egyházi felsőoktatási könyvtárak. 2012-től magánszemélyek – a könyvtárosszakma jeles képviselői, főként régikönyvesek, másrészt a nyugdíjas egyházi könyvtáros kollégák - is tagjai lehettek az egyesületnek, mint tiszteletbeli és pártoló tagok. Ennek oka egyrészt az volt, hogy ne engedjék el azok kezét, akik kikerültek az aktív munkából, valamint, hogy elő kapcsolatuk legyen a szakma jeles képviselőivel.

A második közgyűlés 1995 novemberében, ugyancsak az OSZK-ban ült össze. Ez a közgyűlés hagyta jóvá az elnök, a titkár és az elnökség által végső formába öntött alapszabályt. Határozatot hozott egy lehetőség szerint évenként megjelenő Névtár⁷ elkészítéséről. A Fővárosi Bíróság még ebben az évben, 1995. december 19-én hivatalosan nyilvántartásba vette az egyesületet.

Az egyesület célja. A szervezet alapszabályban megfogalmazott célja a mai napig:

³ 1990. évi IV. törvény a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló törvény, mely lehetővé tette az egyházak működését alapfeladatai mellett a kultúra területén is.

⁴ A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) a könyvtárosok és szakinformációs tevékenységet végzők, a könyvtárak és szakinformációs intézmények országos hatáskörű, civil, non-profit szervezete. Alapításának éve: 1935 honlapcíme: <http://mke.info.hu/>

⁵ ld. 4. jegyzet

⁶ Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) a könyvtárak és informatikai intézmények szakmai képviselői, érdekegyeztető közhasznú szervezete. Alapításának éve: 1990. honlapcím: <http://iksz.org.hu/>

⁷ http://www.eke.hu/sites/default/files/csatolmanyok/2015/45203-eke_cimtar.pdf

„... a magyarországi egyházi könyvtárak együttműködésének előmozdítása, lehetőség szerinti közös álláspont kialakítása és tapasztalatok kicserélése az alábbi területeken: a., az egyházi könyvtáraknak egyházukban és a társadalomban betöltendő szerepe, b., könyvtári feldolgozó munka és gyűjtőkörök, valamint c., muzeális értékek őrzése.”

Az egyesület testülete. Az egyesület ügyeit az elnök, titkár, kamarás, tisztagú, évente legalább kétszer ülésező elnökség és háromtagú felügyelőbizottság intézi, a szervezetet az állami döntéshozók és szakmai intézmények-szervezetek felé az elnök és a titkár képviseli. Az elnök, az elnökségi tagok és a felügyelő bizottság tagjainak megbízatása három évre szól.

A szervezet legfőbb szerve a közgyűlés, melyen minden egyházi könyvtárban dolgozó munkatárs részt vehet, ám könyvtáranként egy munkatárs képviseli az adott könyvtárat szavazati joggal. A közgyűlés évente ülésezik, a több napos összejövetel programjában a közgyűlésen túl tudományos konferencia, szakmai délelőtt, kirándulás és ökumenikus lelki program szerepel. Az összejöveleket minden évben más-más felekezet és könyvtár rendezi. Az éves összejövetel szokásos időpontja június utolsó vagy július első hete, a „munkaév” így júniustól júniusig tart.

Taglétszámváltozások. Az 1994. november 8-án az Országos Széchényi Könyvtárban megtartott alakuló közgyűlésre 32 könyvtár kapott meghívót, ebből 21 könyvtár képviseltette magát, és további 8 gyűjtemény jelezte készséges részvételét a közös munkában. 2016-ban 58 magyarországi és 8 határon túli magyar (erdélyi, kárpátaljai) könyvtár a tagja az egyesületnek.

Tisztségviselők. Az egyesületben az elnök megbízatása három évre szól, az érvényes alapszabály szerint ugyanaz a személy csak egyszer választható újra és csak három év elteltével. Az Egyesülés elnökét a katolikus és protestáns felekezet (reformátusok és evangélikusok) váltakozva adja. Az szervezetben a magyarországi felekezeti arány - katolikus többség – érvényesül.

Az elnökség kezdetben kilenc főből állt, majd tisztagú lett. A tisztagú elnökségben 5 katolikus, 3 református, 1 evangélikus intézmény képviselője dolgozik. A 10. tagot kezdetben az egyéb felekezetek (izraelita, szerb-ortodox, unitárius), később az egyházi könyvtárak között sajátos szerepet betöltő „egyházi iskolai-oktatói” (egyetemi, főiskolai, középiskolai) könyvtárak adták, majd 2007-től ismét az egyéb felekezetek.

Az elnök személyre szólóan választ munkájának segítésére és a gyakorlati munkák intézésére titkárt. A titkári megbízatás legalább négy évre szól oly módon, hogy a leköszönő elnök titkára az új elnök megválasztását követő évben a titkári teendőket tovább végzi, az új elnököt és az új titkárt a folyó ügyekbe bevezeti.

Közgyűlések. A cégbíróságon hivatalosan is bejegyzett Egyesülés első „hivatalos” közgyűlése 1996. október 15-16-án Budapesten, a Ráday Könyvtárban volt.

A következő évtől három naposak lettek a találkozók, és mindig más „vidéki” könyvtár lett a szervező. 1997-ben Pápán, 1998-ban Egerben, 1999-ben Sopronban, 2000-ben Esztergomban, 2001-ben Debrecenben, 2002-ben Pannonhalmán volt az összejövetel. 2003-ban Sárospatakon a református könyvtár volt a vendéglátó, 2004-ben Kalocsa és Kecskemét, 2005-ben Csurgó, 2006-ban Szeged. 2007-ben Szombathelyen, 2008-ban Egerben, 2009-ben Gyulafehérváron, 2010-ben Székesfehérváron, 2011-ben Pécsen, 2012-ben Veszprémben, 2013-ban Pápán, 2014-ben Vácán találkoztak a könyvtárosok. 2015-ben Sárospatakon, a Római Katolikus

Gyűjtemény munkatársai voltak a szervezők. 2016-ban Szarvason volt a találkozó.

Tudományos konferenciák, szakmai napok, továbbképzések, kirándulások szervezése. Már az első „hivatalos” közgyűlésen kialakult az éves összejövetel rendje: *közgyűlés* (elnöki, titkári, kamarási beszámolóval, aktuális kérdések megvitatásával), előadás(ok), melyek idővel szakmai *konferenciákká* fejlődtek, majd külön *szakmai délelőtttel* bővültek, és kiegészültek szakmai *kirándulással* is.

1996 és 2001 között az éves találkozókra még csak egy-két előadást hallhattak a résztvevők, 2002-től a szakmai program egyre tudatosabban szervezve tematikus tudományos konferencia rangjára emelkedett, és 2005-től a konferencia mellett szintén tematikus szakmai délelőttöt is szervez az egyesület. A konferenciák témája váltakozó. Az egyik évben *régikönyves*, a másik évben a *történeti és modern szakkönyvtárak* működtetésével kapcsolatos előadásokat hallgathatnak a résztvevők. A két alaptéma az egyházi könyvtár sajátosságaiból adódott, mert ezek a gyűjtemények muzeális-történeti és modern intézmények is egyszerre. Az egyházi könyvtáraknak egyszerre feladata a nemzeti kulturális vagyontörzset jelentő gyűjtemény gondozása, feltárása, digitalizálása, restaurálása, méltó és megfelelő helyen való elhelyezése, állag- és vagyonszerelme, ugyanakkor egy folyton gyarapodó, információ technikailag jól felszerelt, a modern kor követelményeinek megfelelő szakkönyvtár építése.⁸

Az éves közgyűlésekhez kapcsolódóan külön szakmai délelőttökön előadások, beszámolók hangoznak el az egyes könyvtárakban folyó kutató- és műhelymunkáról, valamint az egyházi könyvtárakat érintő kérdésekről.⁹

---

⁸ 2002-ben Pannonhalmán A „*Régi és új - Az egyházi könyvtárak szerepe és feladata az információs társadalomban*” című konferencia. 2003-ban Sárospatakon a kulturális értékekről hallhattak előadásokat az érdeklődők a „*Kulturális örökség védelme*” címmel meghirdetett tanácskozáson. 2004-ben Kalocsa és Kecskemét együtt szervezte az „*Egyházi könyvtárak a változó hazai könyvtárügyben (Stratégia, cél, jövőkép, menedzsment)*” című konferenciát. A 2005-ben Csurgón szervezett szakmai program címe „*A tudás gyökere keserű, gyümölcse pedig gyönyörűséges (Apáczai Csere János) (Iskolai és egyházi felsőoktatási könyvtárak régen és ma)*” volt. A 2006-os szegedi konferencia címe: „*A jövő korszerű könyvtárai: modernizálás műemléki környezetben, könyvtárépítés, könyvtártechnológia*”. 2007-ben Szombathelyen a tisztújító közgyűlést a „*Műhelymunka egyházi könyvtárakban. Különleges gyűjteményeink megismertetésének lehetőségei a szakmai és a nagyközönséggel - Feltárás - népszerűsítés - kiadványok - előadások*” témával kapcsolatos előadások követték. 2008-ban Egerben „*A könyvtár és kiállítás - A könyvtár, mint kiállítási helyszín, kiállítást befogadó és lebonyolító intézmény*” és „*2008 a Biblia Éve*” volt a konferencia témája. 2009-ben Gyulafehérváron aktuális és helyi könyvtári, levéltári és múzeumi témák kerültek elő. 2010-ben is két téma váltakozott: könyv- és könyvtártörténeti, valamint információtechnikai előadások. 2011-ben Pécsen könyvtári portálok, katalógusok, távhasználat, digitális könyvtár, digitális kiállítás, tartalomszolgáltatás volt a téma, 2012-ben Veszprémben a szolgáltatásmenedzsment, marketing, arculat kiállításszervezés. 2013-ban Pápán „*Minősítsd könyvtáradat, vagy kérj meg mást! : A 21. század kihívásai a minőségi könyvtári munkában volt a konferencia címe*”. 2014-ben Vácott „*Örökségünk jövője - A 21. század kihívásai a muzeális állományok gondozásában, feldolgozásában és szolgáltatásában*” 2015-ben Sárospatakon „*Digitális tartalmak és szolgáltatások az egyházi és világi könyvtárakban.*” 2016-ban Szarvason „*Miscellanea – régi problémák, új utak, szomszédolás*” volt a konferencia címe.

⁹ 2005-ben az egyesületi munkacsoportok (PR, folyóiratos, szoftveres, digitalizálás) vezetői számoltak be a szakmai csoportok tevékenységéről. 2006-ban a konferenciához kapcsolódó szakmai napon a vallási és kulturális turizmus és ismeretterjesztés kapott kiemelt szerepet. 2007-ben a szakmai délelőtt címe „*Kultúra – kultusz - hagyomány – őrzés*” volt. 2008-ban a konferencia és a szakmai délelőtt nem különült el egymástól, ill. az egyetlen szakmai program két, de egymással összefüggő címet kapott. „*A könyvtár és*

Szakmai kirándulások. Az idővel több naposra bővült éves összejövetelek programjában szakmai látogatások és kirándulások is szerepelnek. Ezeken az adott város és környéke nevezetességeivel, a találkozót szervező felekezet műemlékeivel, jelentős egyházi és világi gyűjteményekkel ismerkednek meg a résztvevők.

A szakmai kirándulások között voltak különösen is érdekesek, emlékeztetők. Az elmúlt két évtizedben pl. több zárt, kevésbé ismert, csak a rendszerváltozás után újjáéledt vagy éppen példaértékűen jól működő hazai egyházi és világi könyvtárat látogathattak meg a találkozók résztvevői. A szervezők jóvoltából határon túli, a magyar művelődéstörténetben meghatározó helyeket, könyvtárakat és gyűjteményeket is felkerestek.¹⁰

Az éves találkozókhoz kapcsolódó könyvtárlátogatásokon túl 2005-ben kezdődött el a „Szomszédolás” című programsorozat, mely során az „alapító tagság” ismét felkereshette, a közben csatlakozók csoportja első ízben látogathatta meg az egyházi-felekezeti könyvtárak között is kevésbé ismert gyűjteményeket. Ez a programsorozat nemcsak az egyházi könyvtárban dolgozó kollégák, hanem más könyvtártípusban dolgozók körében is igen kedvelt.

2005-től az egyesület év közben is rendezett házi konferenciákat, szakmai napokat, továbbképzéseket.¹¹

Érdekképviselet. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének legfontosabb feladata és

---

kiállítás” (a könyvtár, mint kiállítási helyszín, kiállítást befogadó és lebonyolító intézmény) részben elméletibb, az aktuális „2008 a Biblia Éve” részben gyakorlatibb előadásokat hallhattunk. 2009-ben, az egyházi levéltárosokkal és muzeológusokkal közös, így időben hosszú konferencián túl nem volt külön szakmai délelőtt. Az egymással rokon, de mégis három különböző szakmával kapcsolatos előadások egymás után voltak, így ki-ki meghallgatta az őt érdeklő előadásokat a másik tudományterületről is. 2010-től a szakmai délelőttökön a konferencia előadásaihoz kapcsolódva az egyes könyvtárakban végzett gyakorlati munkát ismertették az előadók.

¹⁰ 2001-ben Debrecenből Nagyváradra utaztak át, ahol a Nagyvárad Püspöki Könyvtárat nézték meg. 2003-ban Sárospatakról a „régí könyves könyvtárosok” számára fontos Vizsolyba és Göncre, a Rákóczi évre emlékezve Borsiba és Kassára kirándultak. 2005-ben Csurgóról a zágrábi Érseki Könyvtárba és a Nemzeti és Egyetemi Könyvtárba jutottak el, ahol a Bibliotheca Zriniana gyűjtemény kincseit is kézbe vehették. 2009-ben maga az éves összejövétel a határon túl, Gyulafehérváron volt. A felkeresett helyeken a szakmai konferencián elhangzott előadásokon túl a helyszíneken ismerkedhettek meg a magyar szórvány-egyházközségek gyűjteményi (könyvtár, levéltár, múzeum) helyzetével.

¹¹ 2005-ben *szoftverbemutatót*, melyen a Corvina, a HunTéka és a Szikla program „mutakozott be”, és egy-szakmai napot is tartott az „Állományvédelem a rendőr, a biztonságtechnikai szakember, a jogszabályalkotók, a restaurátor és a könyvtáros szemszögéből” címmel. 2006-ban két konferencia volt év közben „Az antikváriumok világa az antikvárius, a könyvgyűjtő és a könyvtáros szemével”, valamint „Pályázatok a pályázató, a kuratóriumi tag (elbíró) és a pályázató könyvtáros szemszögéből” című. 2007-ben szakmai értekezletet tartott az egyesület a kulturális szakemberek szervezett továbbképzéséről és az egyházi könyvtárakban folyó szakfelügyeletről. Kétszer két napos „régikönyves” és „digitalizáló” szakmai továbbképzést is szervezett „...holtig megőrzött tanulási vágy nélkül jó könyvtáros el sem képzelhető” (Dávid Antal) és „Digitalizálás – Miért? Mit? Hogyan? Mivel?” címmel. 2008-ban „A reneszánsz könyvkultúrája” és „Isten szava: a Biblia- szakmai nap a Biblia Éve alkalmából” címmel szervezett szakmai konferenciákat az egyesület. 2014-ben volt az „Egyházi könyvtárak a 21. század elején” című konferencia. 2015-ben „Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer és minőségbiztosítás a gyakorlatban – Szakfelügyelet” címmel rendeztek szakmai napot. Ezt 2016-ban egy kétnapos továbbképzés követte: „Könyvtári minőségirányítás – minőségbiztosítás” címmel. 2016-ban volt „Az egyházi könyvtárakban őrzött kódexek és kódex-fragmentumok feldolgozása és digitalizálása” című szakmai nap, konzultáció is.

célja az volt, hogy az egyházi könyvtárak érdekeit képviselje az állami döntéshozók és a „világi” könyvtári szakmai intézmények és szervezetek felé. Alapításától kezdve jó kapcsolatra törekedett a kulturális minisztériummal és az egyházi ügyekért felelős állami intézményekkel.

A legtöbb tárgyalás az állami közgyűteményi támogatással kapcsolatban zajlott.¹²

Kapcsolat más könyvtári és egyéb szakmai szervezetekkel, intézményekkel, részvétel különböző szakmai fórumok, kuratóriumok, csoportok munkájában. Az Egyesülés kezdettől fogva kapcsolatra törekedett a különböző könyvtári és egyéb szakmai szervezetekkel, intézményekkel így a Magyar Könyvtárosok Egyesületével (MKE), az Informatikai és Könyvtári Szövetséggel (IKSZ), a Publika Magyar Könyvtári Körrel, Könyvtárostanárok Egyesületével, a Könyvtári Intézettel és a nagy országos könyvtárakkal. A különböző szakmai szervezetek rendszeresen részt vettek egymás rendezvényein, szakmai kerekasztalokon vitatták meg az aktuális problémákat, feladatokat.

Az egyesület 2005-től kereste tudatosabban a kapcsolatot a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesületével (MELTE). 2006 novemberében alakult meg a már régóta tervezett Egyházi Múzeumok Egyesülete (EME), melynek létrejöttét a már évtizedes múltra visszatekintő két egyesület örömmel várta, és gyakorlati tanácsokkal is segítette.

A szakmai szervezetekkel való együttműködésen túl az Egyházi Könyvtárak Egyesülete képviselői részt vesznek különböző kuratóriumok, testületek, bizottságok munkájában.

Bekapcsolódás országos programokba. Az Egyesülésen keresztül az egyházi könyvtárak az elmúlt években a legkülönbözőbb országos programokba, kezdeményezésekbe, felmérésekbe is bekapcsolódtak.

Csak néhányat említve: a nyilvános és nem nyilvános könyvtárak működésére és a könyvtáros életpálya-modellre vonatkozó koncepció kidolgozásában, a nemzeti kulturális vagyon digitalizálásával kapcsolatos felmérésben, az Országos Digitalizálási Terv elkészítésében, a MOKKA (Magyar Országos Közös Katalógus) és még inkább a MOKKA-R (a közös katalógus régi könyves adatbázisa) feltöltésében. Segítettek különböző pályázati és egyéb támogatások elnyerésében és elosztásában. Különböző szakmai anyagok (A magyar könyvtárügy marketingstratégiája 2005-2007, Kulturális stratégia, Portál program - Könyvtári stratégiai fejlesztési célok 2007-2013)

---

¹² Erről az 1997-ben megkötött, az Magyar Országgyűlés által 1999-ben elfogadott ún. Vatikáni megállapodás rendelkezett: 1999. évi LXX. törvény a Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentsek között a Katolikus Egyház magyarországi közszolgálati és hitéleti tevékenységének finanszírozásáról, valamint néhány vagyoni természetű kérdéstről 1997. június 20-án, Vatikánvárosban aláírt Megállapodás kihirdetéséről - „*Megállapodás, amely létrejött egyfelől a Magyar Köztársaság, másfelől az Apostoli Szentsek között a Katolikus Egyház magyarországi közszolgálati és hitéleti tevékenységének finanszírozásáról, valamint néhány vagyoni természetű kérdéstről.*” Az egyházi gyűjtemények finanszírozása alapvetően az egyházi közgyűjteményi támogatásból történik, valamint a fenntartói támogatásból. Az államtól kapott egyházi közgyűjteményi támogatás 1997 és 2003 között növekedett, 2003-2004-ben stagnált, 2005-ben nőtt, 2006-2007-ben csökkent, ill. stagnált, 2008-ban csökkent, 2009-ben nőtt, 2010-ben csökkent, 2011-2016-ig nőtt, 2014-től jelentősen megnőtt. A támogatást 14 bejegyzett felekezet kapja, az elosztás tükrözi a magyarországi felekezeti arányokat. A tovább osztást az egyes felekezetek vezető testületei végzik.

elkészítésével és jogszabálytervezetek véleményezésével az egész magyar könyvtárügyet szolgálták. „A magyar könyvtároság etikai kódexe” című dokumentum előkészítésével és aláírásával segítették a könyvtári terület hatékonyabb működését. Az egyesület szorgalmazta az egyházi könyvtárosok bekapcsolódását a kulturális szakemberek szervezett továbbképzésébe. Ösztönözte az egyházi könyvtárosokat és könyvtárakat a különböző évenként megrendezett országos könyvtári rendezvényeken való részvételre (Networkshop, Internet Fiesta, Könyvtárak az összefogásért, Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál).

Az egyházi könyvtárak egyesületbe szervezettsége elősegítette a 2006 és 2012 között elvégzett szakfelügyeleti, 2014-től a nyilvános könyvtári ellátásra vonatkozó szakértői vizsgálatok megszervezését és lefolytatását.¹³

Az Egyesülés további tevékenysége: 20-21. századi korszerű (egyházi) könyvtár megteremtése: szakmai koncepció, humánerőforrás, információs technika. Az egyesület mindenkorai vezetése olykor tudatosan felmérve a magyar könyvtárügy alakulását és az egyházi könyvtárak helyzetét és szerepét, helyet és szót kért e könyvtárscsoport számára. Szorgalmazta a tudományosság, a szakmaiság élénkítését az egyházi könyvtárakban, vagyis szakmai koncepció kialakítását, szakképzett, jól felkészült, innovatív könyvtárosok foglalkoztatását korszerű információs technika bevezetését a könyvtárakban.

Ami a *szakmai koncepciót* illeti: az elmúlt két évtizedben az egyházi könyvtárak *feladata kettős* volt: egyrészt a *muzeális* állomány tűz-, vagyon-, állagvédelme, nem feledkezve el a szerzői jogi, régi könyvek lévén inkább tulajdon jogi védelemről sem; számítógépes katalogizálása, adatbázisban való feltárása és közzététele, digitalizálása. Másrészt egy folyamatosan gyarapodó *modern teológiai* szakkönyvtári állomány kialakítása és szolgáltatása; a „vasfüggöny” leomlása után a modern teológiai irodalom retrospektív beszerzése, a hiányok pótlása, a gyűjtemény korszerű feltárása és a 21. századi igényeknek megfelelő szolgáltatása.

Annak érdekében, hogy az egyházi könyvtárak ezeket a feladatokat elvégezzék, hogy visszakerüljenek az élő könyvtári hálózatba, vállalniuk kellett bizonyos *közgyűjteményi jelleget*, mely sajátosságok valójában idegenek tőlük. Gyűjteményeiket, szerzeményezésüket, állománygondozásukat és szolgáltatásukat, valamint a könyvtárhasználóink körét tekintve e könyvtárak *inkább történeti és modern teológiai szakkönyvtárak és muzeális gyűjteménnyel*, néhány múzeum-jellegű teremkönyvtárral bíró intézmények.¹⁴ Mára azonban eljött az az idő, amikor nemcsak lehetőségük, de fennmaradásuk miatt kötelességük is, hogy *szakkönyvtári* identitásukat tudatosítsák és erősítsék.

A humánerőforrás helyzete. Az egyházi könyvtárakban az 1990-es években

---

¹³ Az EMMI Könyvtári Osztálya koordinálásával 2014-ben elindult a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről szóló 120/2014. (IV.8.) Korm. rendeletben foglaltak szerint a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényben előírt nyilvános könyvtári alapkövetelmények és alapfeladatok teljesítését és a fenntartói nyilatkozatban vállaltak megvalósítását ellenőrző szakértői vizsgálat.

¹⁴ ÁSVÁNYI Ilona: Egyházi könyvtár: muzeális gyűjtemény? tudományos könyvtár? szakkönyvtár? A KSH Könyvtár és az MKE által 2016. március 29-én rendezett „Szakkönyvtári seregszemle 2016” című konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata. in: TMT (63) 2016. 5. sz. p. 198-204.

bekövetkezett változásokat jelentősen elősegítette az a tény, hogy amíg korábban e könyvtárak élén általában nem könyvtáros végzettségű, idős pap, szerzetes, lelkes állt, címként viselve a könyvtárvezetői tisztséget, addig a rendszerváltás után egyre több egyházi könyvtár élére került világi, szakirányú végzettségű vezető. Ezek a fiatal munkatársak ismerték a hazai könyvtárügyet, jártasak a korszerű információ-technikában és technológiában, tájékozottak a külföldi és hazai szakmai fejlődési irányokban. Mindez jótékony hatású volt.

Nagyon fontos lépés volt a korszerű *információs technika* és technológia bevezetése az egyházi könyvtárakban. A technikai fejlődés, az információrobbanás, a felgyorsult élet, a 21. század olyan kihívást jelentett, amelyre a sajátos állománnyal rendelkező, sajátos helyzetben levő egyházi könyvtáraknak is felelniük kellett. Más típusú könyvtárakhoz hasonlóan az egyháziaknak is két fontos feladatot kellett és kell elvégezniük: az egyik a számítógépes katalogizálás (adatbázis-építés), a másik a digitalizálás.

Munkacsoportok és „ad hoc” társulatok az egyes aktuális feladatok megoldására. 2004 és 2007 között az egyesület tagkönyvtárai munkacsoportokban vagy egy-egy feladat kapcsán létrejött „ad hoc” társulatokban végezték a munkájukat.

A PR munkacsoport volt felelős a belső és külső szakmai kapcsolattartásért. Az egyesület kezdetől fogva törekedett arra, hogy jelen legyen a szakmai köztudatban. Az alapszabály értelmében rendszeresen Névtárat¹⁵ - címtárat jelentet meg. 1996-ban jelent meg az első próbaszám, a következő 1999-ben, 1999 és 2003 között évente, 2004-től háromévente készül újabb. A szaksajtóban 1997-től vannak jelen. 2001-től rendszeresen beszámolnak a szaklapokban az éves közgyűlésekről, az egyházi könyvtárak rendszerváltozás utáni történetéről, helyzetéről, céljáról, jövőképeről, állományvédelmi munkájáról, szakfelügyeletéről, számítástechnikai fejlettségéről, főként a Könyvtári Levelező/lapban és a Könyv, Könyvtár, Könyvtárosban.¹⁶ 2002-ben megszületett az egyházi könyvtárak levelezőlistája, 2003-ban pedig az Egyesülés honlapja.¹⁷ Az egyesület 2004-ben indította útjára az EKE Hírlevelet.¹⁸ A negyedévente megjelenő, a honlapról elektronikus formában is elérhető Hírlevélben az egyesület és más szervezetek rendezvényeiről olvashatnak beszámolókat, és közérdekű szakmai információkhoz is hozzájuthatnak az érdeklődők. 2009-ben indult el az EKE-füzetek, melyből két szám készült el, és az egyesület 15. születésnapjára szintén ebben az évben jelent meg a „jubileumi kötet.”¹⁹

---

¹⁵ Id. 7. jegyzet.

¹⁶ <http://eke.hu/bibliografia>.

¹⁷ www.eke.hu.

¹⁸ <http://eke.hu/hirlevelek>.

¹⁹ ÁSVÁNYI Ilona: Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének 15 éve különös tekintettel a 2004 és 2009 közötti időszakra. 15 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése. Egyházi Könyvtárak Egyesülése, Pannonhalma, 2009. (EKE-füzetek 1.), http://eke.hu/sites/default/files/csatolmanyok/bibliografia/2015/eke_fuzetek_1.pdf.

Előadások, kirándulások, emlékezése. 15 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése. szerk. ÁSVÁNYI Ilona. Egyházi Könyvtárak Egyesülése: Pannonhalma, 2009. (EKE-füzetek, 2.). http://eke.hu/sites/default/files/csatolmanyok/bibliografia/2015/eke_fuzetek_2.pdf.

jubileumi kötet: Hagyomány, egység és korszerűség. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2009. november 10-i jubileumi konferenciájának előadásai. szerk. G. SZABÓ Botond. Debrecen: Egyházi

A szoftveres munkacsoport. Az egyházi könyvtárak az 1990-es évek második felében kezdték el a számítógépes katalogizálást a következő programokkal: Orbis, Szirén, TINLIB. A második évezredbe lépve egyre sürgetőbbé vált, hogy az egyházi gyűjtemények is integrált szoftvereket használjanak. 2004 és 2005 folyamán a jelentősebb szoftverekre nyitottan több szakmai értekezleten összefoglalót, ismertetőt hallhattak a résztvevők az egyházi könyvtárakban használt könyvtári rendszerekről, és bemutatkoztak a Corvina, a HunTéka és a Szikla program fejlesztői. 2005-től működött a szoftveres munkacsoport. Ebben az évben elkészült egy történeti áttekintés és felmérés is az egyházi könyvtárakban folyó számítógépes munkáról, mely megjelent a szaksajtóban.²⁰

A szoftverváltásról megbeszélést folytatott az egyesület a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium Könyvtári Osztályával is. A tárgyalások, valamint a reálisan, többféle szoftverre nyitottan felmért igény alapján összeállított és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához benyújtott szakmai anyag eredményeként 2006-ban pályázati támogatásban részesült hét szoftverváltásra kész egyházi könyvtár, és Orbisról Corvina programra válthatott. A Corvinát használó könyvtárosok – régóta ezt használók és az újonnan csatlakozottak, egyházi és világi könyvtárosok – egyféle munkaközösséget alkotva 2007-ben néhány napra Tihanyban, 2008-ban egy napra Budapesten találkoztak és megbeszélték aktuális feladataikat, nehézségeiket. A szoftverváltás „virtuális központja”, a közös szerver a Veszprémi Hittudományi Főiskola könyvtárában működik, a szoftveres munkacsoportot a könyvtár akkori könyvtárosa, Baranya Péter vezette, 2011-ben a pécsi összejövetelen, mint az egyesület elnöke adta át az UNITAS-t az egyházi könyvtára közös katalógusát.²¹

A folyóiratos munkacsoportot a gyűjtőköri együttműködés szükségessége hívta életre. Felmérte az egyházi könyvtárakban lévő magyar és idegen nyelvű kurrens folyóirat állományt, összegyűjtötte a folyóiratok címeit, a példányok adataival együtt. Így lehetségessé vált a tartalomjegyzék szolgáltatás, cikkek fénymásolatának kérése és küldése. A lelőhelyjegyzék-adatbázis az egyesület honlapján volt látható PELE PERiodika LElőhely adatbázis címen. Hét könyvtár állományadatait tartalmazta a rendszer, az egyesület tervezi frissítését, közzétételét, életre keltését.

A gyűjteményi könyvtárakat összefogó (digitalizálás) munkacsoport. Az adott kor technikai fejlettségének megfelelő minőségben hasonmás kiadások vagy egyéb kiadványok - pl. bibliográfia, szövegkiadások stb. - a muzeális gyűjtemények anyagából már az 1970-es, 1980-as években is készültek. A gazdasági, politikai okok mellett a technikai fejlődés ütemének felgyorsulása következtében, a digitalizálás segítségével a rendszerváltozás után egyszerűbbé vált különböző, nemcsak nyomdai úton előállított kiadványok készítése részben állományvédelmi, részben ismeretterjesztési céllal.

A digitalizálás költséges vállalkozás, mely szakértelmet, minőségi technológiát

---

Könyvtárak Egyesülete. 2010. http://eke.hu/sites/default/files/csatolmanyok/bibliografia/2015/481-jubileumi-kotet_1.pdf.

²⁰ Baranya Péter, Kövecés Ildikó: Az egyházi könyvtárak informatikai fejlettsége: egy felmérés eredményei in: 1. Könyvtári Levelező/Lap 2005/5-7. 2. <http://www.vein.hu/library/iksz/serv/kl/200505.htm>.

²¹ <http://www.unitas.hu/>.

kíván, és körültekintő munkát a párhuzamosságok elkerülése miatt. Ezért ebben a munkában országos, nemzeti összefogásra lenne szükség. Az egyesület figyelemmel kísérte az egyéni próbálkozásokat; munkacsoport létrehozásával, továbbképzés szervezésével, szakmai érdekképviselettel, tárgyalásokkal próbálta segíteni az egyházi könyvtárakban folyó munkát.

A gyűjteményi könyvtárakat összefogó, „digitalizáló” munkacsoport tervében egy adatbázis (EEK- Egyházi Elektronikus Könyvtár) létrehozása és szolgáltatása is szerepelt, melyben a digitalizált muzeális anyagot és a modern teológiai anyagot is elérhették volna az érdeklődők az egyesület honlapján. (Az UNITAS-on elektronikus könyvtár alatt elkezdődött ennek megvalósítása.)

A munkacsoportokon túl „*ad hoc*” *társulások, munkaközösségek* foglalkoztak egyéb fontos feladatokkal. Ilyen volt pl. az állományvédelemmel vagy pályázati lehetőségekkel foglalkozó munkaközösség.

Az *állományvédelem* a muzeális gyűjteménnyel bíró egyházi könyvtárakban kiemelt feladat. Ha erről beszélünk, a restaurálás jut először eszünkbe, leginkább könyvek egyedi restaurálása. Pedig az állományvédelem az egyházi gyűjteményekben sokkal több ennél. Valóban, fontos része az egyes kötetek restaurálása, de jelenti az egyes gyűjteményekre kiterjedő preventív állagvédelmi munkát is. Ezen kívül jelenti az gyűjtemények tűz- és vagyonvédelmét, sőt szerzői jogi (vagy inkább tulajdonjogi) védelmét is. Egyházi gyűjteményekben a digitalizálásnak sem az ismeretterjesztő sokszorosítás, ill. reprodukálás az elsődleges célja, hanem az, hogy ne az eredeti dokumentumot kelljen minden alkalommal kézbe venni, hiszen dolgozni, illusztrálni a digitalizált változattal vagy a nyomtatott hasonmással is lehet.

Pályázatok. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, mint egyesület, a minden könyvtárra érvényes 1997-es törvény²² és az 1999-ben megszületett nyilvános könyvtári státuszra vonatkozó kormányrendelet²³ alapján sikeresebben lobbizhatott pályázati forrásokért az 1993-ban létrehozott NKA-nál²⁴ és volt időszak, amikor a minisztériumnál is.

Nemzetközi kapcsolatok. Napjainkban három olyan külföldi szakmai szervezet ismert, mely az egyházi felekezeti könyvtárakat fogja össze. Ezek: az Arbeitsgemeinschaft Katholisch - Theologischer Bibliotheken (AKThB), a német katolikus teológiai könyvtárak munkaközösségén kívül a Bibliothèques Européennes de Théologie (BETH), korábban Conseil International des Associations de Bibliothèques de Théologie, a teológiai könyvtárak egyesülései nemzetközi tanácsa, és az American Theological Library Association (ATLA), az amerikai teológiai könyvtárak társasága (egyesülete). Magyarország uniós tagsága előtt kiemelt jelentőséggel bírt, hogy az Európai Unió által is elfogadott BETH, mely az európai

---

²² 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.

²³ 64/1999. (IV. 28.) Kormányrendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről – módosítás: 120/2014. (IV. 8.) Korm. rendelet

²⁴ 1993. évi XXIII. törvény a Nemzeti Kulturális Alapról - 9/2006. (V. 9.) NKÖM rendelet a Nemzeti Kulturális Alapról szóló 1993. évi XXIII. törvény végrehajtásáról 2015. évi CCVII. törvény a Nemzeti Kulturális Alapról szóló 1993. évi XXIII. törvény és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról

egyházi (felekezeti) könyvtárakat fogja össze ökumenikus jelleggel, kezdettől meghívta tagjai közé az Egyházi Könyvtárak Egyesülését. A megfigyelői státusz után 2002 óta az Egyesülés rendes tagja a szervezetnek. A BETH 1996-ban és 2005-ben Magyarországon tartotta éves összejövetelét; 1996-ban Pannonhalmán, 2005-ben Debrecenben. Mindkét alkalommal több elnökségi tag jelen volt a rendezvényen. A külföldi találkozókra minden évben részt vesznek az egyesület képviselői. 2004-ben a tisztújító közgyűlés után az egyesület az ATLA-val is kereste az együttműködés lehetőségeit, ám a nagy távolság, ill. anyagi okok miatt a személyes kapcsolattartást nem tudta vállalni a társasággal. Az AKThB-val idővel a kapcsolat elhalt, de tervezik az új kapcsolatfelvételt.

Az egyesület szakmai és ökumenikus szellemiségű munkaközösség, melynek tagjai általában vallásos elkötelezettségűek. Ez a meggyőződés vezérli mindennapjaikat, meghatározza munkájukat, irányítja magán és közösségi életüket. Az első években a különböző felekezetű tagok, érzékelhetően kissé bizalmatlanul, és az ismeretlentől való félelemmel méregették egymást. Később ez a zavartság, félelem feloldódott, és az egyesület tagjainak jelentős többségét bátorította az ökumenikus szellem, az elfogadó légkör.

Tapasztalható, hogy a nem egyházi könyvtáros kollégák is megérik ezt, éppen a szellemi-lelki többlet miatt vesznek részt szívesen az egyesület programjain.

Testvéri és szakmai együttműködés alapja és iránya az a Szent Ágoston–idézet, mely az UNITAS, az egyházi könyvtárak közös katalógusa mottója lett: *In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus autem caritas.*": *A szükséges dolgokban legyen egység, a kétesekben szabadság, mindenben pedig szeretet.*

Az éves összejöveteleknek mindig jelentős történelmi, vallási, egyházi szempontból jelentős helyek adnak otthont. A találkozók légkörét nemcsak a történelmi múlt vagy művészeti, kultúrtörténeti értékek alakította „genius loci”, hanem az adott házigazda-felekezet lelkisége is jelentősen meghatározza.

Epilógus. Az egyházi könyvtárak egy sajátos könyvtár csoportot alkotnak a magyarországi könyvtári rendszerben. Mint az egyik legősibb könyvtártípus, melynek gyűjteménye a nemzeti kulturális vagyon része, megkerülhetetlenek, ha könyvtárról, „a” könyvtárról beszélünk. Az 1950-es évektől kezdve az 1990-es évekig azonban ezek a könyvtárak zárt vagy korlátozottan nyilvános könyvtárként, de inkább könyvraktárként működtek. A rendszerváltozást követően az egyházi könyvtáraknak egy új, megváltozott gazdasági, társadalmi, politikai, technikai szempontból rohamosan fejlődő környezetben kellett megtalálniuk helyüket, szerepüket, feladatukat.

A rendszerváltozás után különös tapasztalat volt, hogy hiába alkotják az egyik legősibb könyvtári csoportot, az egyházi könyvtárak története, különösen a 20. századi sorsa még a szakmabeliek számára sem igazán ismert. A díszes teremkönyvtárral bíró intézményeket ugyan sokan felkeresték turistaként, de hogy ezek egyféle szakkönyvtárként és nem múzeumként is működnek, szinte fel sem merült. A szakmabeliek megmagyarázhatatlan, inkább a muzeális gyűjteménynek köszönhető tisztelettel vagy az ismeretlen, titokzatosnak vélt intézménynek kijáró bizalmatlansággal méregették őket. Az első feladat az volt tehát, hogy megismertessék

és elfogadtassák magunkat.

Napjainkra az egyházi könyvtárak „figyelemre, bölintásra becsültek” lettek a szakma, az állami döntéshozó intézmények és a könyvtárosszakma előtt, de folyamatosan dolgozniuk kell azon, hogy szemléletükben megújuljanak, és lépést tudjanak tartani a 21. századi szakmai technikai kihívások és követelmények közepette. Mindebben nagy szerepe volt és van ebben az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének, amely ökumenikusan összefogta és a mai napig képviseli a magyar egyházi és felekezeti könyvtárakat.

Epilógus – köszöntő szavak személyes hangon:

Kedves Erzsi,

amikor az Egyházi Könyvtárak Egyesülését ismertető írásomat a tiszteletedre készülő kötetbe végleges formában öntöm, a Szent Márton-év záróünnepségeit tartjuk Pannonhalmán.

2015. november 11-én kezdődött a jubileumi év, melyben a negyedik században élt római katonából lett hitvalló, szerzetes, apostol-püspök, Szent Márton születésének 1700. évfordulóját ünnepeltük.

Szent Márton életrajzában szerepel egy nem gyakran emlegetett, de számomra nagyon fontos epizód. Amikor az idős, megfáradt Márton, már nagyon vágyik arra, hogy megpihenhessen Isten közelében, szeretetében, testvérei-követői nagyon elszomorodnak, és kérlelik, hogy maradjon még köztük, akkor Mártonnak megesik rajtuk a szíve, és azt mondja: nagyon vágyakozom már a mennyei hazába, de ha a testvéreknek szükségük van rám, non recuso laborem, nem vonakodom a munkától, fiat voluntas tua, legyen meg a te akaratod, Uram.

Szent Márton-évében végérvényesen tudatosult bennem az is, hogy az ínség nem mindig hajléktalanságot, ruhátlanságot vagy éhezést jelent, hanem talán CSAK egy mosolyra, egy biztató szóra, együttérző tekintetre van szükség. Mindannyiunknak van mit adni és sokszor szorulunk arra, hogy kapjunk. Hol koldusok, hol Szent Márton vagyunk – lehetünk ... tiszta szívvel orvosolva a szív sebeit. A szeretet gazdagító és gyógyító erejű, akár kapjuk, akár adjuk.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése nevében hálásan köszönöm, hogy soha „nem vonakodtál a munkától,” köszönöm részvételeidet az egyesület életében és munkádat az elnökség tagjaként, magam pedig szeretettel köszönöm a mindig bátorító, segítő, emelő, gazdagító barátságodat.

*Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági
Könyvtár*

*Egyházi Könyvtárak
Egyesülése
elnök*